

Statenmededeling

Onderwerp

BO Leefomgeving Zuid 2025 inclusief Powerport regio Moerdijk

Datum

12 juni 2025

Documentnummer

GS: 6130551

PS: 6141615

Programma

Wonen, Werken en
Leefomgeving

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De uitkomsten van het BO Leefomgeving (BOL) van 11 juni 2025 inclusief scopebepaling Powerport regio Moerdijk

Aanleiding

Op 11 juni jl. heeft het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL) landsdeel Zuid plaatsgevonden. Namens de provincie Noord-Brabant namen gedeputeerden Dirken en Smeulders deel aan dit overleg met diverse bewindspersonen van het Rijk, waaronder de ministers van VRO en IenW. In het BOL landsdeel Zuid maken provincies Noord-Brabant én Limburg afspraken met het rijk over ontwikkelrichtingen van gebieden, ruimtelijke projecten en investeringen in de fysieke leefomgeving. Specifiek voor Brabant stonden het ruimtelijk arrangement, NOVEX Stedelijk Brabant, NOVEX de Peel, Brabant Bouwt, Powerport regio Moerdijk en Brainport op de agenda.

De minister van VRO heeft de Tweede Kamer op 12 juni 2025 geïnformeerd over de uitkomsten van dit BOL. Conform afspraak en gebruik worden Provinciale Staten zoveel mogelijk gelijktijdig geïnformeerd.

Bevoegdheid

Gedeputeerde Staten handelen in het BOL binnen de door Provinciale Staten gestelde kaders.

Rollen en belangen

Rijk en Regio (provincie, gemeenten, waterschappen) maken in het BOL gezamenlijk afspraken over de aanpak van fysieke opgaven en projecten.

Kernboodschap

Brabant heeft de afgelopen jaren actief bijgedragen aan nationale opgaven en heeft duidelijke resultaten geleverd in onder andere de woningbouwversnelling, de energietransitie en economische innovatie. Tegelijk hebben we richting het Rijk scherp neergezet dat niet alles in Brabant past, en dat een evenwichtige verdeling van lusten en lasten noodzakelijk is.

Datum

12 juni 2025

Documentnummer

GS: 6130551

PS: 6141615

Nu is het tijd voor de volgende stap: van agenderen naar uitvoeren. Brabant heeft bij het rijk de noodzaak benadrukt voor een meer structurele samenwerking op de verschillende trajecten, voldoende middelen, een stevig mandaat en meer ruimte voor regionaal maatwerk. "Brabant doet wat nodig is, geef ons de ruimte om dat te blijven doen."

De demissionaire status van het kabinet heeft gevolgen voor besluitvorming binnen diverse trajecten. Als provincie Noord-Brabant hebben wij begrip getoond voor het beperkte mandaat van het kabinet, maar tegelijkertijd nadrukkelijk de urgentie en noodzaak onderstreept om de voortgang en uitvoeringskracht op lopende projecten, zoals rijksinfrastructuur, te waarborgen.

1. Er zijn richtinggevende afspraken gemaakt over Powerport regio Moerdijk
De Powerport regio Moerdijk vervult een cruciale rol in het toekomstige nationale energiesysteem en in de versterking van de economische concurrentiekracht. De Powerport regio bestaat uit de gemeenten Moerdijk, Drimmelen en Geertruidenberg. In gezamenlijkheid hebben rijk, provincie, gemeenten en waterschap in de ontwerptafel voor deze regio vastgesteld dat circa 700 hectare ruimte nodig is in de Powerport regio voor de energietransitie, de aanleg van energie-infrastructuur (zoals hoogspanningsstations en kabeltracés) en de duurzame groei van haven en industrie.

Deze opgave leidt tot complexe keuzes. Het vraagt ruimte in een gebied met waardevolle landbouwgrond, bestaande leefbaarheidsdruk en grote betekenis voor de energie-intensieve industrie. Uit technische analyse blijkt dat Powerport regio Moerdijk uniek is in haar combinatie van ligging, infrastructuur en logistieke verbindingen, en daarom een logische locatie is voor deze nationale opgave.

In het BO leefomgeving is nader gedefinieerd waar deze opgave zou kunnen landen. Rijk en regio stellen voor Geertruidenberg een zoekgebied voor de strategische uitbreiding vanuit Amercentrale-terrein in west/zuid westelijke richting tot de Amertak vast. Voor het haven- en industriecluster Moerdijk stellen Rijk en regio een globaal zoekgebied vast.

Rijk, provincie, gemeenten en waterschap hebben afgesproken deze ontwikkeling in samenhang te benaderen via een gezamenlijke programma-aanpak, waarin belangen als energie, economie, landbouw, mobiliteit, landschap en leefomgeving integraal worden gewogen. Dit betreft een

langdurige gebiedsontwikkeling die doorloopt tot 2050. Belangrijk uitgangspunt daarbij is dat uitbreiding alléén kan plaatsvinden als de brede welvaart en leefbaarheid tegelijkertijd, geloofwaardig en structureel worden versterkt. Om te zorgen dat er toekomstbestendige keuzes worden gemaakt, wordt de planning van de lopende energie-infrastructuurprojecten optimaal afgestemd op het traject van de ontwerptafel.

Datum

12 juni 2025

Documentnummer

GS: 6130551

PS: 6141615

Na de zomer wordt deze opgave door de ontwerptafel Powerport regio Moerdijk verder uitgewerkt in een gezamenlijk programma waarin zowel de opgaven op het gebied van energie en economie als brede welvaart en leefbaarheid een plek krijgen.. In het traject is nadrukkelijk ruimte voor participatie van inwoners, ondernemers, agrariërs, het havenbedrijf en andere belanghebbenden. Om inwoners gedurende dit proces perspectief te bieden, is tevens besloten om de reeds bestaande Moerdijkregeling te actualiseren en opnieuw te indexeren, met terugwerkende kracht vanaf 11 juni 2025.

De provincie Noord-Brabant blijft zich inzetten voor een evenwichtige en mensgerichte benadering van deze opgave, waarin voortgang hand in hand gaat met zorgvuldigheid, rechtvaardigheid en de versterking van het gebied.

2. Het eerste ruimtelijk arrangement Noord-Brabant is vastgesteld.

Rijk en provincie Noord-Brabant hebben ingestemd met het eerste ruimtelijk arrangement voor Noord-Brabant. Hiermee wordt richting gegeven aan de gezamenlijke ruimtelijke keuzes en prioriteiten. Het arrangement is een adaptief instrument en vormt de basis voor jaarlijkse herijking, mede op basis van de Nota Ruimte. Na publicatie van de ontwerp-Nota Ruimte (na de zomer 2025) wordt gezien of bijstelling van het arrangement nodig is.

3. Voortgang uitvoeringsagenda's NOVEX-gebieden Stedelijk Brabant en De Peel

- Stedelijk Brabant: De samenwerkende overheden voeren de eerder vastgestelde uitvoeringsagenda (oktober 2024) verder uit. De agenda bevat concrete acties per stedelijke regio, aangevuld met een Brabantbrede werkagenda. In 2025 is bijzondere aandacht voor sleutelprojecten zoals de aanpak van naoorlogse wijken en het landschapspark rond 's-Hertogenbosch. Partijen benoemen jaarlijks projecten waarvoor (co)financiering wordt gezocht bij het Rijk.
- De Peel: Rijk en regio hebben afgesproken om gezamenlijk een voorstel te ontwikkelen voor solide, meerjarige financiering vanaf 2026. Daarbij staat de ontwikkeling naar een 'meerkleurige Peel' centraal, waarin landbouw, natuur, water, economie en leefbaarheid op evenwichtige wijze worden gecombineerd. Het ontwikkelperspectief en de Regionale Uitvoerings- en Investeringsagenda vormen de basis voor een langetermijnstrategie. Eind 2025 worden nadere afspraken gemaakt over governance, financiering en de uitwerking van een regionaal structuurbeleid.

4. Er zijn afspraken gemaakt over de integrale ontwikkelopgave van Brainport
Over de rijk-regio afspraken uit zowel de Brainportdeal (november 2022) als het Beethoven-convenant (maart 2024) zijn op onderdelen nadere afspraken gemaakt over de verdere uitwerking. Er is gesproken over de deelname van het Rijk aan een pilot ten behoeve van het opstellen van een grondfaciliteit voor Fellenoord. Daarnaast is gesproken over het proces richting het vaststellen van het voorkeursalternatief voor de multimodale knoop. Inhoudelijke besprekingen worden voortgezet via het BO Brainport later deze maand. Inzet van Rijk en regio is om bij het BO MIRT 2025 het voorkeursalternatief vast te stellen. Het Rijk heeft de gemeente Helmond benoemd tot een gemeente waarbinnen een kansrijke grootschalige woningbouwlocatie ontwikkeld kan worden. Deze benoeming past bij de woningbouwopgave van de Brainportregio en sluit daarmee aan bij de ambities uit het Beethovenconvenant. Voor de gebiedsontwikkeling Knoop XL loopt de uitwerking ook. Er zijn door Rijk en Regio gebiedsmaatregelen overeengekomen op het gebied van inrichting openbare ruimte, verwervingen en groen/blauw structuren. Deze investeringen maken de hoogstedelijke verdichting mogelijk waarbij een leefbaar en veilig woongebied wordt gecreëerd. Er is tenslotte besloten over een bestuursovereenkomst voor de realisatie van de HOV4, de start van de MIRT-verkenning A2/N2/Brainportlijn en de actualisatie van het MIRT-onderzoek verstedelijking en bereikbaarheid.

Datum

12 juni 2025

Documentnummer

GS: 6130551

PS: 6141615

In het BOL is aandacht gevraagd voor de versnelde gebiedsontwikkeling van BIC Noord in verband met de voorziene uitbreiding van ASML. Een versnelde realisatie van infrastructurele maatregelen om de bereikbaarheid van het gebied te borgen, vraagt om (versnelde) uitvoeringskracht bij het Rijk en de regio. Rijk en regio constateren dat de demissionaire status van het kabinet het realiseren van voldoende woningen en een stevige infrastructuur meer uitdagend wordt. Het gesprek hierover wordt voortgezet bij het BO Brainport.

5. Het Brabants Voorstel 'Brabant Bouwt' is ingediend bij het rijk.

Naast de uitvoering van de bestaande woondeals hebben de provincie Noord-Brabant en de vier stedelijke regio's gezamenlijk het Brabants Voorstel "Brabant bouwt" ingediend. Dit voorstel bevat een integrale aanpak voor versnelling van woningbouw en mobiliteitsmaatregelen, met een bijbehorend financieringsverzoek aan het Rijk. Het voorstel sluit aan bij het streven van het Rijk om jaarlijks 100.000 woningen te realiseren en wordt betrokken bij de voorbereiding van het BO MIRT in het najaar van 2025. Nadere uitwerking vindt plaats in samenhang met de NOVEX-uitvoeringsagenda's en de ontwerp-Nota Ruimte.

6. Procesafpraak Limburgs Voorstel en het Brabants voorstel 'Brabant Bouwt'

De verstedelijking van Nederland wordt onder andere naar het zuiden van het land flink versterkt. Zuid-Nederland is een stevig netwerk met grote en kleinere stedelijke kernen en OV-knopen als robuuste schakels. Brabant en Limburg vormen samen een belangrijke schakel en zijn stevig verbonden met de

mainports, het stedelijk netwerk van Nederland , België en Duitsland. Rijk en regio werken al jaren samen in diverse gremia als NOVEX-Stedelijk Brabant, Limburg-Centraal, SmartwayZ/Multimodale Mobiliteitsagenda, Brainport/Beethoven en woondeals, waarbij het Rijk stuurt en realiseert op de landelijke integrale opgaven. Rijk en regio hebben in het BOL afgesproken de gezamenlijke uitvoeringskracht verder te versterken voor de kwalitatieve stedelijke schaa sprong en de woningbouwversnelling. Dit door gezamenlijk regio-overstijgende vraagstukken met betrekking tot verstedelijking af te stemmen en indien nodig voor besluitvorming te agenderen op BO Leefomgeving en BO MIRT. Brabant en Limburg zullen hiervoor samen met gemeenten en waterschappen hun proces nader uitlijnen in overleg met het Rijk. Brabant Bouwt en Limburg Centraal vormen hiervoor de basis.

Datum

12 juni 2025

Documentnummer

GS: 6130551

PS: 6141615

7. Ongenoege geuit over de bezuinigen op Mobiliteit

We hebben afgesproken in gesprek te gaan over de regionale inzet van de resterende WoMo middelen als gevolg van het weghalen van de middelen voor de A50 Ewijk-Bankhoef-Paalgraven binnen de kaders die het rijk daarvoor hanteert.

Ook hebben rijk en provincie Noord-Brabant afgesproken om in de komende weken te verkennen welke projecten uit de groene lijst voor de klein verbetering voor de doorstroming vanwege private investeringen of aanbestedingen wellicht versnelde go-besluiten kunnen krijgen, om de uitvoering niet in gevaar te brengen. Dit is in Noord-Brabant relevant voor de afspraken rond de A59/GOL.

Tot slot heeft Noord-Brabant in algemeenheid aangegeven grote zorgen te hebben over de bereikbaarheid in Nederland, waardoor belangrijke basisvoorzieningen als wonen en werken niet gerealiseerd kunnen worden. Daarvoor dient het kabinet met oplossingen te komen. Het Rijk is in het mobiliteitsdomein te vaak een partij die afspraken niet kan waarmaken. Er is meer structureel geld nodig voor onderhoud van infra, ongedaan maken van de OV-bezuinigingen, mogelijk maken van de schaa sprong in het mobiliteitssysteem op weg- en spoor.

Consequenties

1. Brabant laat verantwoordelijkheid en eigenaarschap aan het rijk zien.
Tijdens het BOL/BO-MIRT van 12 november 2024 heeft het Rijk uitgesproken dat het van Brabant een stevige regierol verwacht bij het aanpakken van de grote ruimtelijke opgaven. Brabant pakt die verantwoordelijkheid. Door te sturen op voortvarende afspraken laten we zien dat we deze rol serieus nemen en willen doorpakken. Tegelijk maken we richting het Rijk duidelijk wat daarvoor nodig is: structurele samenwerking, een helder mandaat, gerichte investeringen en ruimte voor regionaal maatwerk. Alleen onder die condities kunnen we de regierol effectief invullen en blijven leveren aan de opgaven van vandaag én morgen.

Europese en internationale zaken

De afspraken tussen rijk en provincie Noord-Brabant hebben op het buitenland geen effect.

Communicatie

De minister van VRO is primair verantwoordelijk voor de communicatie over de gemaakte afspraken tijdens het BOL. Zij heeft de Tweede Kamer hierover op 12 juni 2025 schriftelijk geïnformeerd. Conform afspraak en gebruik worden uw Staten zoveel mogelijk gelijktijdig geïnformeerd.

Vervolg

Uw Staten zullen over de vervolgstappen via de verschillende inhoudelijke dossiers worden geïnformeerd.

Bijlagen

N.v.t.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

I.R. Adema

drs. G.H.E. Derks MPA

Datum

12 juni 2025

Documentnummer

GS: 6130551

PS: 6141615